

Tweede Kamer t.a.v. de Vaste Kamercommissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Cc: Aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, dhr. dr. Y.J. van Hijum

Datum
18 september 2024

Ons kenmerk
24-105 PR/JvR/aa

Betreft
Inbreng FNV t.b.v. Debat over de regeling om eerder te kunnen stoppen met werken voor mensen met zwaar werk

Doorkiesnummer
088-3681834
Email contactpersoon
jessica.vanrutenberg@fnv.nl
Bijlage(n)

-

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Na een maanden durend voortraject van praten in de Stichting van de Arbeid, vastgelopen overleg met het ministerie en een verlopen ultimatum aan de staat, voeren wij als vakbonden acties rond het thema eerder stoppen met zwaar werk c.q. RVU. We hebben drie duidelijke eisen:

- Een permanente regeling
- Verhoog het bedrag dat boetevrij mag worden uitgekeerd
- Laat cao-partijen bepalen wat zwaar werk is

Op 16 september jl. stuurde de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uw kamer de brief "Gezond naar het pensioen"¹ over dit onderwerp. Graag sturen we u hierbij onze reactie op deze brief zodat u deze kunt meenemen in het debat dat u binnenkort zal voeren over een regeling om eerder te kunnen stoppen bij zwaar werk.

Zwaar werk blijft, dus permante regeling noodzakelijk

De minister besteedt in zijn brief veel woorden aan thema's rond ARBO en gezond werken. Laat duidelijk zijn, vakbonden strijden al sinds onze oprichting voor gezonde arbeidsomstandigheden en zullen daar altijd voor blijven staan. Waar we echter stevige problemen mee hebben is dat in onze gesprekken met het ministerie en nu ook in de brief van de minister, bij herhaling de suggestie wordt gewekt dat zwaar werk kan worden uitgebannen. Dit is helaas een wensdenken waarin wij niet mee kunnen gaan. Ja het werk verandert, maar als we alleen al kijken naar de steeds verder gaande 24-uurs economie is het een illusie te denken dat zwaar (o.a. onregelmatig) werk zal verdwijnen. Hetzelfde geldt voor talrijke voorbeelden van werkzaamheden en beroepen waarin fysieke en mentale slijtage door iedereen kan worden gezien en waar geen reële alternatieven voor bestaan. Of slechts marginaal, geleidelijk en op lange termijn.

¹ [Kamerbrief over gezond naar het pensioen | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Ook het idee dat via 'duurzame inzetbaarheid' alle mensen met zwaar werk kunnen worden opgeleid voor ander, lichter werk is een illusie. Ja, een enkeling stroomt van zwaar werk door naar een kantoorbaan, maar de meeste mensen stromen – gezien hun vaardigheden en opgebouwde ervaring – van het ene zware uitvoerende werk naar het andere. In de praktijk hebben alle sectoren te maken met een overschot aan oudere mensen die van zwaar naar lichter werk zouden moeten worden begeleid (of gedwongen), Nergens is er een grote capaciteit om al deze mensen gelijkwaardig maar lichter werk te bieden. Dit verklaart mede de stroom mensen die op oudere leeftijd een beroep moeten doen op voorzieningen in de sociale zekerheid.

Het evaluatierapport "[Voortgang mdieu-regeling: bereik en eerste effecten](#)" SEOR (2024) bevat duidelijke conclusies over de effectiviteit van het breed ingezette pakket aan maatregelen. Toch volhardt de minister tegen onze informatie en onderzoeksresultaten in dat duurzame inzetbaarheid de oplossing zal zijn. Letterlijk meldt dit rapport in haar samenvatting: "Deelnemende werknemers verwachten echter niet dat ze door deze activiteiten langer door zullen werken". Nogmaals: de vakbeweging zal blijven meewerken aan maatregelen die belastende factoren in het werk kunnen wegnemen of kunnen verminderen. Maar door alle voorstellen in een kader van "Gezond naar het pensioen" te plaatsen wordt ten onrechte de indruk gewekt dat we te maken hebben met een tijdelijk probleem als het gaat om zwaar werk in relatie tot de (stijgende) AOW-leeftijd.

Kortom: we vragen van de politiek – zonder omhaal van woorden – de erkenning dat er een permante regeling voor eerder stoppen met zwaar werk moet komen. Niet alleen de huidige ouderen, maar ook de jongere werknemers die zwaar werk doen hebben recht op het uitzicht om eerder te kunnen uittreden. Bovendien kunnen we met een permanente regeling via onze Cao's solidariteit tussen de generaties bouwen.

Ons voorstel voor gerichtheid: regeling alleen voor zwaar werk via collectieve afspraken

De minister geeft aan dat de RVU-regeling uitsluitend toegankelijk zou moeten zijn voor werknemers met zwaar werk. In dit streven steunen we de minister. We zijn het ook met de minister eens dat wat zwaar werk is uiteindelijk bepaald zou moeten worden in de sectoren. We zijn daarom verbaasd dat de minister blijft vasthouden aan een generieke fiscale maatregel. Hierdoor kunnen namelijk ook mensen buiten collectieve afspraken om gebruik maken van de RVU-regeling. Zo dreigt een situatie te ontstaan waarbij vakbonden en werkgeversorganisaties worden aangesproken op mogelijk onwenselijk gebruik van de RVU-regeling, terwijl aan individueel gebruik van de regeling geen enkele zwaar-werkvoorwaarde verbonden is.

De FNV heeft in het overleg concrete voorstellen gedaan om te komen tot voor een fiscale regeling die gebruik van de RVU alleen toestaat als er collectieve afspraken zijn tussen Cao-partijen. Onderdeel van die collectieve afspraken moeten criteria zijn om de doelgroep van de RVU-regeling (mensen die – gedurende een bepaalde periode – zwaar werk hebben gedaan) vast te stellen. Uiteraard moeten die criteria wel betrekking hebben op fysiek of mentaal belastende factoren in het werk. Er zijn in de praktijk overigens als systemen om dergelijke criteria effectief toe te passen.

In die collectieve afspraken moet verder binnen de wettelijke kaders bepaald worden gedurende welke periode welk uitkeringsbedrag aan de werknemer zal worden uitgekeerd als een werknemer aan de zwaar-werkcriteria voldoet en voor zijn AOW-leeftijd zou willen stoppen.

Het hanteren van zwaarwerk-criteria, gecombineerd met het feit dat dergelijke eerder-

stoppenregelingen (uit de loonruimte) gefinancierd moeten worden, zal automatisch een temperende werking hebben op de instroom. Voor een “nieuwe VUT” hoeft daarom niemand vrees te hebben. Ons idee om de RVU-regeling uitsluitend te richten op werknemers met zwaar werk, hebben we extern laten onderzoeken. De conclusie is dat dit met een kleine wetswijziging te realiseren is. Het verbaast ons dat de minister blijft hameren op gerichtheid, maar deze door FNV uitgestoken hand blijft weigeren. Sterker nog: we worden nu in het debat medeverantwoordelijk gemaakt voor instroom in de RVU-regelingen waar we slechts gedeeltelijk invloed op hebben.

Quota versus signaalwaarden, wat is het verschil?

In de brief geeft de minister aan te willen werken met signaalwaarden en niet met quota. In de brief van de minister blijft echter boven de markt hangen wat het verschil is tussen deze twee begrippen. De FNV is van mening dat alleen het voldoen aan de zwaarwerk-criteria voor instroom bepalend moet zijn of iemand van de RVU-regeling gebruik kan maken. Als wij in Nederland vinden dat we bij de stijgende AOW-leeftijd (internationaal gezien behorend tot de hoogste) ook een oplossing moeten bieden voor mensen die veel zwaar werk hebben verricht, veelal vroeg zijn begonnen met werken, op jongere leeftijd te maken krijgen met gezondheidsklachten en gemiddeld helaas ook een kortere levensverwachting hebben, dan past daar geen beperking van de deelname bij op grond van een willekeurig aantal. Dat hebben we in tal van overleggen met werkgevers en het ministerie aangegeven.

Voldoende ruimte om echt te kunnen stoppen, ongeacht inkomen

De minister geeft aan dat voor mensen met een laag inkomen het vaak moeilijk is van de huidige RVU-regeling gebruik te maken. Dit kunnen we beamen. De hoogte van het bedrag dat nu boetevrij mag worden uitgekeerd, werkt in hoge mate belemmerend voor deelname aan de regeling. We willen echter het beeld bijstellen dat dit alleen voor mensen met lagere inkomens geldt. Een uitkering ter hoogte van een enkelvoudige AOW is voor niemand een vetpot. Sterker nog: met name middeninkomens kampen bij gebruikmaking van de RVU met een forse inkomensval. Ook voor hen is het dikwijls niet mogelijk om die te dempen door geld uit hun pensioenpot in te zetten. Dat leidt sowieso tot levenslang een lagere pensioenuitkering. De pensioenpot wordt gedurende de jaren dat RVU wordt genoten bovendien niet meer gevuld; als je stopt met werken, stopt ook de premiebetaling voor het pensioen. Mensen die eerder stoppen met zwaar werk hebben dus sowieso een lager pensioen dan mensen die wel zonder grote problemen kunnen doorwerken tot hun AOW-leeftijd, en nog lager als zij een deel van hun pensioen “naar voren halen”.

Om deze redenen heeft FNV bij herhaling voorgesteld om de gemiste pensioenpremie over de periode van eerder uittreden boetevrij te kunnen toevoegen aan de RVU-uitkering. Dat biedt echt soelaas voor mensen die vanwege hun zware werk graag eerder willen stoppen met werken.

We realiseren ons terdege dat het niet de overheid is die deze (hogere) uitkering betaalt, maar dat vakbonden daar met werkgevers in de sectoren eerst over zullen moeten onderhandelen. Dat is een heel eerlijke en een goede oplossing. Betaald door de sectoren.

Het bod van de minister: verhoging van het boetevrij te betalen bedrag met €250 per maand is volstrekt onvoldoende om werknemers met zwaar werk een reële optie te bieden om eerder te stoppen.

Voorgestelde inkomensgrenzen zorgen voor rare mistanden o.a. bij volcontinuïdendiensten

De FNV vindt dat de vraag of sprake is van zwaar werk moet bepalen of iemand gebruik kan maken van de RVU-regeling. Inkomensgrenzen horen daar in onze ogen niet bij. De grens die de minister voorstelt zou er zelfs toe kunnen leiden dat iemand die vanwege volcontinuïdendiensten (veel nachtarbeid) een

ploegentoeslag van 30% over zijn iets bovenmodale inkomen ontvangt, vanwege zijn inkomen niet in aanmerking komt voor deelname aan een RVU-regeling. Terwijl evident is dat nachtarbeid een belangrijke factor is voor zwaar werk. Dat zou absurd zijn.

Steun amendement Stultiens/Van Kent²

Binnenkort behandelt uw Kamer ook de Wet bedrag ineens. Vanuit GroenLinks/PvdA en SP is op deze wet een wijzigingsvoorstel ingediend. Dit amendement regelt een dat de huidige tijdelijke vrijstelling van een boete voor werkgevers die een RVU aanbieden wordt verruimd en permanent wordt gemaakt. De FNV steunt dit amendement van harte en roept de Kamer op voor dit amendement te stemmen.

We hopen dat u met deze brief voldoende geïnformeerd te hebben richting het komende debat. Bij vragen kunt u contact opnemen met Jessica van Ruitenburg, Contactpersoon Tweede Kamer FNV (jessica.vanruitenburg@fnv.nl of 06 – 2122 8819).

Met vriendelijke groet,

Piet Rietman
Dagelijks bestuurder FNV

² Kamerstuk 36154, nr. 9